

здаецца, проста павінны наводзіць чытача на роздум, знаходзіць вырашэнне тут жа, на старонках газеты:

- 7 лістапада – найвялікшае свята.

Такім чынам, на сённяшні дзень *Дзень Кастрычніцкай рэвалюцыі* намінуецца як свята са святэў, адно з найважнейшых у рэспубліцы на сучасны момант (пра што сведчыць ужыванне найвышэйшага ступені парэўнання прыметніка). На 2005 г. разгледжаны фэстэнім дзясятнуў у СМІ найвышэйшай крошкі ў сваёй значнасці за дзясятнаваловы перыяд, узроўню 1985–1987 гг. (на што ўказвае вялікая цікавасць газеты да падзеі і палкам станючая яе асэнка).

Падсумоўваючы сказанае вышэй, можна канстатаваць, што *Дзень Кастрычніцкай рэвалюцыі* як падзея, а, значыць, і яе назва на працягу больш чым 20 гадоў з'яўляецца аб'ектам увагі грамадскасці, і гэта адлюстравана на старонках беларускай газеты «Звязда». З часам змяняецца інтэнсіўнасць функцыянавання фэстэніма ў мове, атэнка, статус у грамадстве. Найбольш частотнымі адпаведнікам фэстэніма ў газетным тэксте з'яўляюцца другасныя найменні, прадстаўленыя праз:

- азначальныя словазлучэнні: Adj + N₁, N₁ + N₂, Part + N₁;
- параграфы (у аснове – апісальная ці тлумачальная канструкцыя);
- метафары (метанімія, заснаваная на пераносе часу, калі адбылася падзея і далейшай даты яе святкавання на назву свята).

Літаратура

1. Булыка, А. М. Слоўнік ініцыяльных слоў / А. М. Булыка. – Мінск: Нар. асвета, 1993. – 398 с.
2. Сысоў, У. М. З крыніц адвечных / У. М. Сысоў.

Н. А. Харошка (Мінск)

АБ ПАХОДЖАННІ МКРАТАПАНОІМА ДОМОГОШЧА

Мікратапонімы вакол іх вёскі Купяцічы Пінскага раёна ўмоўна можна падзяліць на дзве вялікія групы. Першую групу ўтвараюць мікратапонімы, семантыка якіх даволі празрыстая з пункту гледжання лексікі сучаснай беларускай мовы (*Лісок, Крыжык, Барэзавіц*). У такіх назвах лёгка вызначыць словаўтваральную аснову і словаўтваральны сродак. Словаўтваральны ланцужок узаўяляецца без асаблівых цяжкасцей (*Крыжык* ← *крыж* + *-ык*). Другую групу складаюць мікратапонімы, семантыка якіх з пункту гледжання лексікі сучаснай беларускай мовы незразумелая, цяжкая. Расшыфроўка семантыкі і вызначэнне словаўтваральнай асновы тут магчымыя толькі ў выніку грунтоўных этымалагічных пошукаў. Да таго ж сэнс некаторых назваў можна вызначыць толькі прыблізна, бо ў аснове іх можа быць нейкі выпадак, здарэнне, алагічная асацыяцыя і г. д. Такія назвы часцей за ўсё вельмі старажытныя і на працягу свайго існавання маглі значна відазмяняцца. Гэта такія мікратапонімы, як *Стэрэвэц, Крэво, Кудановэ, Кадбылічча, Домогошча* і інш.

Што датычыцца мікратапоніма *Домогошча* (сенажаш паміж ракой Ясельда і яе прытокамі), то назвы з часткай *-гошча* сустракаюцца і ў іншых населеных пунктах Брэскай вобласці: *Белогошча* (Парэчча, Лях.), *Дабрагошча* (Ляхава, Лях.). Я. Адамовіч адносіць такія назвы да сінтаксічна-марфалагічнага тыпу ўтварэння (група складаных назваў, кампаненты якіх маюць самае разнастайнае семантычнае значэнне) [1, с. 69].

Хутчэй за ўсё, кампанент *-гошча* з'яўляецца рэгіянальным варыянтам тэрміна *гаішча* – 'густа зарослая лесам даліна' ад *гуішча* – 'густы лес, зараснік, дзе цяжка прайсці; нетры' (< *Qšca < *gQšja (да *gQšy 'густы') [5, с. 49].

М. А. Дарошка ў артыкуле «Мясловыя геаграфічныя апелятывы ў мікратапаніміі Тураўскага Палесся» сярод словаўтваральных асноў называе і *чагарнік, чагарыччы, чагошчы, агульнае значэнне якіх 'забалочаны хмызняк' (Чагошчы – кусты і сенажаш, Падчагошчы – сенажаш)*. Амаль усе гэтыя лексемы ў сучасных гаворках Тураўскага Палесся страчваюць апелятыўную функцыю і ўспрымаюцца як уласныя назвы [2].

Пэўна сувязь існуе і паміж беларускай лексемай *хмызняк* і ўкраінскай *хоцік* 'куст' [4]. Да таго ж вёска Купяцічы знаходзіцца на памежжы з Украінскім Палессем.

Відавочна, што ў складанай назве *Домогошча* другая частка абазначае 'балотыстая мясцовасць, густа парослая хмызнякамі'. Што датычыцца семантычнага нападўнення кампанента *дом-*, то адносна яго існуе некалькі меркаванняў. Па-першае, *дом-* як 'пастаяннае знаходжанне чаго-небудзь' => *Домогошча* – сенажаш каля ці паблізу дома (як *Дамань* – сенажаш недалёка ад дома) [3]. І, па-другое, магчыма, у гэтым сэнсе выпадковы ад 'дом' з'яўляюцца і геаграфічныя тэрміны *домовуха, доміха* як назвы старога рэчышча. І тады *Домогошча* – гэта балотыстая, густа парослая хмызнякамі сенажаш на месцы былога рэчышча ракі Ясельды.

Літаратура

1. Адамовіч, Я. Мікратапанімічныя назвы / Я. Адамовіч. – Мінск, 1971.
2. Беларуская апанастыка. – Мінск, 1992.
3. Мікратапанімія Беларусі. – Мінск, 1974.
4. Этымалагічны слоўнік беларускай мовы. – Т. 3. – Мінск, 1985.
5. Янін, І. Я. Беларускія геаграфічныя назвы. Тапаграфія. Гісторыя / І. Я. Янін. – Мінск, 1971.

Г. К. Ціванова (Мінск)

ФОРМЫ НАЗОЎНІКАЎ У БЕЛАРУСКІХ ТЭКСТАХ ХVІІІ СТАГОДДЗЯ

Гісторыя назоўніка ў беларускай мове займае значную частку ў навуковай спадчыне М. А. Жыдовіч. Ёй належыць манатграфія «Назоўнік у беларускай мове», а да таго менавіта М. А. Жыдовіч быў